

Hertil kom det ikke uvæsentlige element, at Stalin under hele felttoget takket være et spionagenet i Schweiz var fuldstændig korrekt informeret om næsten enhver detalje i de tyske operationer. (Blot synes Stalin at have været næsten ude af stand til virkelig at benytte denne indsigt under sin egen ledelse, medens man øjensynlig i de senere stadier har gjort god brug af dette.) Gang på gang vender Trumbull Higgins med forskellige kilder tilbage til dette faktum, som vi iøvrigt er velbekendt med både fra værker om den amerikanske og engelske efterretningstjeneste. Vi har imidlertid i dag en langt mere udtømmende kilde i Acoce og Quets bog *The Lucy Ring* (Allen, London, 1967). Efter min mening er Rudolf Roesslers indsats ikke blevet tilstrækkeligt påagtet af historikerne endnu. Dette spionagenet byggede på en sammen sværgelse mellem tyske generalstabsofficerer og synes at have været helt uafhængigt af såvel vestlige som østlige spionagenet og de kendte tyske modstandsgrupper. Det fungerede gennem hele krigen perfekt med en tilsyneladende direkte kontakt til såvel OKH som OKW. (Som et kuriosum kan det nævnes, at den tyske efterretningsschef Gehlens erindringer placerer Martin Bormann som russisk spion. Det er efter min mening en efterrationalisering, der ikke forekommer plausibel.) Mindst tre-fire personer må have fungeret i hovedkvartererne og have overlevet alle udrensninger, alle udskiftninger og personelle ændringer gennem krigen. De er ukendte til denne dag. Det lykkedes aldrig de tyske efterretningstjenester selv at afsløre dem, selvom de vidste, at lækagen var der. Roesslers kontakt til Sovjetunionen var et initiativ fra dens side. Spionagenettet var aldrig under russisk kontrol og også de allierede nød godt af oplysningerne. Det er måske kun et udtryk for menneskets irrationelle væsen, at Roessler, der måske mere end nogen anden enkeltperson i verden har bidraget til nazismens fald, under den kolde krig endte i fængsel og hans schweiziske hovedkontakt, efterretningsschefen Masson, blev afskåret fra sin videre karriere. De utilfredse giver os ofte de bedste historiske oplysninger. Uden Masson ville vi ikke have vidst, hvad vi ved om *The Lucy Ring*, der utvivlsomt også spillede en rolle i forbindelse med advarselne til Danmark før 9. april.

IB DAMGAARD PETERSEN

CHARLES B. MACDONALD: *The Mighty Endeavor: American Armed Forces in the European Theater in World War II*. New York, Oxford University Press, 1970. xii + 564 s. Ill. Kort. £ 5.0.0.

Forfatteren fortæller under sin Bibliografi, at han igennem de sidste 20 år har arbejdet som militærhistoriker for det amerikanske forsvarsministerium og har skrevet (og været med til at skrive) en hel række bind om den 2. verdenskrig. I dette bind vil han forsøge at give et samlet udblik over krigen, idet han forlader sig på kollegers og andre forfatteres specialfremstillinger: emnet er så omfattende, at ingen enkeltperson vil kunne give en blot nogenlunde selvstændig fremstilling, understreges det.

Bogen virker i mange henseender som en ren databank m. h. t. 2. verdenskrigs historie. Der begynder med en kort omtale af Cash and Carry og Lend-Lease lovgivningerne, de forskellige mobiliseringsplaner (hvoraf en blev røbet af Chi-

cago *Tribune* som led i dens isolationistiske politik), og tilbagekaldelsen af de sidste rester af 30'ernes Neutralitetslovgivning i November 1941, netop som Pearl Harbor kom d. 7. december og bragte USA ind i krigen. Derpå skildres Roosevelt's bestræbelser for at forene begge hovedpartier og fagforeningsledere såvel som erhvervsledere bag mobiliseringen. Men selvom der nu og da kastes sideblik (ofte meget livlige og humoristiske) til hjemmefronten, så er bogens hovedærinde en beretning om selve krigsførelsen i Europa fra det øjeblik Roosevelt havde fået trumfet igennem, at strategien måtte blive »Europa Først«, til fortrydelse for ledende militære og nogle tidligere isolationister som efter Pearl Harbor viste deres englandshad ved at forlange USA's krig koncentreret om Stillehavet. Efter den detaljerede gennemgang af invasionen i Nordafrika (med nøgtern gennemgang af Darlan episoden) skildres fremrykningen op gennem Italien og Mussolinis forsøg på at frigøre sig fra Hitler i 43. Dernæst kommer så invasionen i Normandiet 44, fremrykningen over Rhinen (som Patton med sit histrioniske talent urinerede i) og mødet med Russerne. Alt er fortalt med stor omhu, i et bredt sprog og med indstrøede glimt af de ledende generalers personligheder (ikke mindst Patton og Montgomery). Vi får også direkte (og indirekte) at se, hvordan Churchill tænkte »politisk« i forholdet til Rusland: Italienstoget skulle føres over mod Balkan, Berlin og Prag burde snappes af angelsaxerne, etc. Som forklaring på, at den 2. front først blev åbnet i 44, anføres stort set kun at man ikke kunne være forberedt før. U-bådskrigen (som var en fare frem til udgangen af 1942) og de strategiske bombninger i Tyskland får deres omtale, med understregning af, at den amerikanske taktik med præcisionsbombning havde større virkning end den engelske terrorbombning.

Rivaliseren mellem englænderne og amerikanerne og mistroiskhed hos russerne bliver udmærket skildret, omend det ville have været interessant at få disse emner uddybet. Bogens styrke er den grundige gennemgang af selve det militære givenhedsforløb.

ERIK ARNE HANSEN

ROLF KLUGE: Norge og den 2. verdenskrig: Hjemmefrontledelsen tar form – Kretsen dannes sommeren 1941. Studier i Norsk Samtidshistorie. Oslo, Universitetsforlaget, 1970. 98 s. 12 no. kr.

Samtidshistorisk forskningsgruppe er en kreds af yngre norske historikere omkring professor Magne Skodvin, som i de seneste år har publiceret en række afhandlinger vedrørende Norge under den anden verdenskrig. Det er sket i billigbogsformat, med en brøkdal af de pengemidler og faciliteter som besættelsesprogrammerne i Danmark og Sverige har haft at råde over, og det har – hvad der ikke er det mindst prisværdige – bragt en række specialeafhandlinger ud til offentligheden, hvis skæbne ellers ville have været universiteternes arkiver.

Forskningsgruppens seneste offentliggørelse er Rolf Kluges studie i den tidlige modstands organisationshistorie. *Kretsen* var en i sin oprindelige form løst sammensat og uformel gruppe af fremtrædende nordmænd (Paal Berg, Gunnar Jahn, Eivind Berggrav og Didrik Seip m.fl.), der fandt sammen i sommeren 1941 i fælles bestræbelse på at styrke samarbejdet mellem hjemme- og udefront ved at